

ศึกษาวิเคราะห์การเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเยาวชน
โรงเรียนโนนสูงศรีธานี อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา
AN ANALYTICAL STUDY OF THE STRENGTHENING OF PUBLIC
CONSCIOUSNESS ACCORDING TO THE 4 PRINCIPLES OF
SANGHAVATTHU OF YOUTH AT NON SUNG SRI THANI SCHOOL,
NON SUNG DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

¹มะลิวัลย์ เจิมจอหอ, ²พระมหาสุพร รกขิตธมโม และ ³เบญจมาศ สุวรรณวงศ์

¹Maliwan Joemjorho, ²Phamaha Suporn Rakkhitadhammo

and ³Benjamas Suwannawong

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

¹stn109@sritani.ac.th

Received: June 21, 2024; **Revised:** November 23, 2024; **Accepted:** December 31, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาจิตสาธารณะของเยาวชนโรงเรียนโนนสูงศรีธานี อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา 2) เพื่อศึกษาการเสริมสร้างจิตสาธารณะของเยาวชนโรงเรียนโนนสูงศรีธานี อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมาตามหลักสังคหวัตถุ 4 และ 3) เพื่อวิเคราะห์การเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเยาวชนโรงเรียนโนนสูงศรีธานี อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพภาคสนาม ผลการวิจัยพบว่า 1) จิตสาธารณะของเยาวชนโรงเรียนโนนสูงศรีธานี ถูกปลูกฝังผ่านการเรียนการสอนในรายวิชาหน้าที่พลเมือง ส่วนกิจกรรมมีโครงการช่วยเหลืออื่น ๆ เช่น โครงการพาสปอร์ตโครงการวันเด็ก โครงการปันน้ำใจสาน

¹ นิสิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตนครราชสีมา

³ อาจารย์ ดร.มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตนครราชสีมา

สายใยที่สู้น้อง คือการบริจาคสิ่งของให้กับโรงเรียนที่ขาดแคลน กิจกรรมออกค่ายพี่สอนน้อง กิจกรรมทอดผ้าป่าสามัคคี กิจกรรมพัฒนาวัดและอำนวยการความสะดวกแก่คนอื่น เช่น การจราจร การจัดกิจกรรมภายในและภายนอกโรงเรียน 2) การเสริมสร้างจิตสาธารณะของเยาวชนโรงเรียน โนนสูงศรีธานี อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมาตามหลักสังคหวัตถุ 4 คือ บูรณาการหลักธรรมกับ วิชาสังคมศึกษา 1) สอดแทรกความรู้เรื่องการให้ การบริจาคตามหลักของทาน 2) จัดกิจกรรม ใ้ตัวที่เพื่อเสริมสร้างทักษะการพูดตามหลักของปิยวาจา 3) จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เสริมสร้าง ความมีน้ำใจรู้จักเสียสละ เพื่อผู้อื่นและส่วนรวมตามหลักอัตถจริยา และ 4) จัดกิจกรรมเสริมสร้าง การมีส่วนร่วม ความสามัคคี ความมีน้ำใจต่อส่วนรวมในวันสำคัญต่าง ๆ ให้นักเรียนได้มีส่วนในการ ปฏิบัติร่วมด้วยตามหลักสมานัตตตา 3) วิเคราะห์การเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเยาวชนโรงเรียน โนนสูงศรีธานี อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา 1) ความรู้จักการให้ เสริมสร้างให้เยาวชนรู้จักการเสียสละ แบ่งปันต่อผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน 2) ทักษะการพูด เสริมสร้างให้เยาวชนเห็นความสำคัญของการมีวาจาที่ไพเราะ สุภาพ การพูดที่ก่อให้เกิดประโยชน์ แก่ผู้ฟัง 3) ความมีน้ำใจให้ความสำคัญต่อการมีจิตสาธารณะ และ 4) ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความมีน้ำใจต่อส่วนรวม ส่งเสริมกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ ให้เยาวชนได้มีส่วนในการปฏิบัติ เป็น การปลูกฝังความรับผิดชอบ และการปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

คำสำคัญ : การเสริมสร้างจิตสาธารณะ, หลักสังคหวัตถุ 4, เยาวชน

Abstract

The objectives of An Analytical Study of The Strengthening of Public Consciousness According to The 4 Principles of Sangahavattthu of Youth at Non Sung Sri Thani School, Non Sung District, Nakhon Ratchasima Province are: 1) To study the public consciousness of the youth of Non Sung Sri Thani School, Non Sung District, Nakhon Ratchasima Province. 2) To study the development of public consciousness of the youth of Non Sung Sri Thani School, Non Sung District, Nakhon Ratchasima Province according to the principles of the Four Sangahavattthu. 3) To analyze the development of public consciousness according to the principles of the Four Sangahavattthu of the youth of Non Sung Sri Thani School, Non Sung District, Nakhon Ratchasima Province. The results of the study were found that: 1) The public spirit of the youth of Nonsung Srithani School is instilled through teaching in the subject of citizenship. The public spirit activities of the youth of Nonsung Srithani School are the work of the student council, which is

responsible for helping the work of the school and the work of teachers. The council has other projects such as the passport project, the Children's Day project, the project of sharing kindness to create a bond between seniors and juniors, which is donating things to schools in need, the activity of teaching seniors and juniors in a camp, the activity of making merit to develop the temple (Mai Sunthon), and facilitating others, such as traffic, organizing activities inside and outside the school. 2) Strengthening the public spirit of the youth of Non Sung Sri Thani School, Non Sung District, Nakhon Ratchasima Province, according to the principles of the 4 Sangahavatthu, which are integrating the principles of Dhamma with social studies: (1) Integrating knowledge about giving alms, donations, and various forms of assistance; (2) Organizing student debate activities on the topic of "public spirit" to enhance speaking skills; (3) Organizing volunteer activities to enhance kindness and sacrifice for others and the community; and (4) Strengthening participation, unity, and kindness towards the community. By organizing activities on important days for students to participate in the practice. 3) Analysis of the development of public consciousness according to the principles of the 4 social values of the youth of Non Sung Sri Thani School, Non Sung District, Nakhon Ratchasima Province 1) Instill the knowledge of giving, promote the youth to know how to sacrifice, share with others without expecting anything in return 2) Instill speaking skills, promote the youth to see the importance of having pleasant and polite words, and speech that benefits the listener 3) Instill kindness, promote the youth to know how to help, and see the importance of having public consciousness 4) Instill responsibility, unity, kindness towards the community, promote activities on important days for the youth to participate in, which is the cultivation of responsibility and behavior appropriate to the situation.

Keywords: Public consciousness development, The 4 principles of Sangahavatthu, Youth

บทนำ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเผยแผ่ธรรมะที่มุ่งผลในทางปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์แล้วพบความสุขตามสภาพของชีวิต พระพุทธศาสนาจึงเป็นศาสนาแห่งการกระทำและความเพียรพยายามในการฝึกฝนเพื่อพัฒนาตน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2551: 6) ธรรมะข้อต่างๆ ครอบคลุมตั้งแต่เรื่องพื้นฐานในการดำเนินชีวิตจนกระทั่งถึงเรื่องสูงสุดที่เป็นจุดหมายของ

พระพุทธศาสนา คำสอนจึงเป็นความรู้ที่ทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในสภาพและระดับชีวิตเช่นไร ก็สามารถเข้าถึงเพื่อศึกษาทำความเข้าใจ นำข้อธรรมมาประพฤติให้เกิดประโยชน์ตามสมควรแก่สภาพและระดับชีวิตของตนเองได้ ทุกคนจึงมีโอกาสเท่าเทียมกันที่จะสร้างผลสำเร็จตามความสามารถ เพื่อจัดการกับชีวิตที่เป็นอยู่จริง ๆ ในโลกนี้ให้ดำเนินไปอย่างถูกต้อง คำสอนมุ่งเน้นการฝึกหัดขัดเกลาตนของปัจเจกบุคคลเป็นสำคัญ แต่ผลจากการประพฤตินั้นเกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม เพราะเมื่อปัจเจกบุคคลฝึกฝนอบรมตนดีแล้วก็จะไม่มีการเบียดเบียนกัน ความสงบสุขของสังคมก็เป็นอันหวังได้

โลกปัจจุบันกำลังเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ระบบการศึกษาของไทยจะต้องเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง นอกจากจะต้องมุ่งเน้นไปที่ความเข้มแข็งทางวิชาการ เพื่อพัฒนาทุนทรัพยากรมนุษย์แล้ว ความอ่อนโยนทางจิตใจคือการจัดการศึกษาด้านคุณธรรมแก่คนรุ่นใหม่ก็มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าทางวิชาการด้วยเช่นกัน เพราะตามดัชนีชี้วัดการพัฒนาทุนมนุษย์ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ซึ่งว่าการศึกษาที่มีผลสำคัญที่สุดทางการศึกษาของไทยยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13, 11) การศึกษาด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ครอบคลุมภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติยังไม่ชัดเจน การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่คนรุ่นใหม่ขาดความต่อเนื่อง ทำให้ความประพฤติเสื่อมโทรมในบุคคลกลุ่มวัยเรียนไม่ว่าจะเป็นความรุนแรง การเอารัดเอาเปรียบ ความมักได้เห็นแก่ตัว ความรับผิดชอบต่อสังคม การขาดจิตสำนึกสาธารณะของคนรุ่นใหม่ ดังกล่าวน่าถือเป็นเรื่องที่ท้าทายต่อนักวิชาการศึกษาและครูอาจารย์ผู้อบรมสอน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำขึ้นเพื่อมุ่งเน้นให้เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานในระดับท้องถิ่นและสถานศึกษาทุกสังกัดที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาหลักสูตร และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 3) โดยจุดหมายของหลักสูตรนั้นมีเป้าประสงค์ มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งจะเป็นกำลังหลักของชาติในอนาคตให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย ตลอดจนมุ่งทำประโยชน์และสร้างสรรค์สิ่งดีงามในสังคมมีจิตสำนึกสาธารณะ

อย่างไรก็ตาม คุณธรรมคือมโนธรรมสำนึกที่กำกับความประพฤตินั้น เกิดขึ้นในจิตใจที่ดีงาม ดังนั้นการปลูกฝังจิตสาธารณะจึงเป็นการพัฒนาวิธีคิดเพื่อสร้างสำนึกการอยู่ร่วมกันในสังคม และถือเป็นจุดเริ่มต้นในการเตรียมความพร้อมให้บุคคลมีคุณลักษณะทางจิตที่พึงประสงค์ เพื่อให้ได้คนรุ่นใหม่ที่มีความพร้อมด้วยคุณธรรม มีสติปัญญา มีคุณค่าแก่สังคม ใช้ชีวิตเป็นอยู่โดยไม่เบียดเบียนตนเองและรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่บุคคลอื่น หลักสังคหวัตถุธรรม เป็นธรรมะหมวดหนึ่งที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ซึ่งเหมาะสมกับการอยู่ร่วมกันในสังคม ประกอบไปด้วยข้อธรรมที่เสริมสร้างพัฒนาปัญญา กระตุ้นเตือนมโนธรรมสำนึกนำไปสู่การปฏิบัติอยู่ 4 ข้อหลักคือ 1) ทาน คือการให้ 2) ปิยะวาจา คือการพูดอ่อนหวานมีประโยชน์ 3) อตถจริยา คือการสงเคราะห์ผู้อื่น และ 4) สมานัตตตา คือความประพฤติตนสม่ำเสมอ ธรรมเหล่านี้สามารถศึกษาปรับใช้ในฐานะเครื่องมือเสริมสร้างจิตสาธารณะแก่บุคคลในวัยเรียนได้

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาจิตสาธารณะของเยาวชนโรงเรียนโนนสูงศรีธานี และการเสริมสร้างจิตสาธารณะของเยาวชนโรงเรียนโนนสูงศรีธานี ตามหลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อวิเคราะห์การเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเยาวชนโรงเรียนโนนสูงศรีธานี อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา นำเสนอในทางวิชาการ โดยขอค้นพบจากงานวิจัย โรงเรียนและสถานศึกษาสามารถพิจารณานำไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้มีความคิดและพฤติกรรมจิตสาธารณะที่พึงประสงค์ได้ ตามบริบทของโรงเรียนและสถานศึกษานั้นๆ เพื่อเสริมสร้างเยาวชนผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะที่พึงประสงค์ของครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาจิตสาธารณะของเยาวชนโรงเรียนโนนสูงศรีธานี อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของเยาวชนโรงเรียนโนนสูงศรีธานี อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมาตามหลักสังคหวัตถุ 4
3. เพื่อวิเคราะห์การเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเยาวชนโรงเรียนโนนสูงศรีธานี อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

ศึกษาวิเคราะห์การเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเยาวชนโรงเรียนโนนสูงศรีธานี อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ศึกษาวิเคราะห์การเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเยาวชนโรงเรียนโนนสูงศรีธานี อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา คัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย คือกลุ่มครู-อาจารย์ กลุ่มผู้ปกครอง และกลุ่มผู้นำเยาวชน จำนวนทั้งสิ้น 16 คน ในโรงเรียนโนนสูงศรีธานี อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา โดยผู้วิจัยคัดเลือกบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มครู/อาจารย์ จำนวน 5 ท่าน 2) กลุ่มผู้นำเยาวชน จำนวน 5 คน 3) กลุ่มผู้ปกครอง จำนวน 6 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และใช้อุปกรณ์สำหรับรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลปฐมภูมิจากการศึกษาในภาคสนาม (Field Research) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และข้อมูลทุติยภูมิจากการศึกษาในเชิงเอกสาร มาวิเคราะห์เนื้อหาตามแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Analysis) โดยผู้วิจัยจัดหมวดหมู่และแยกประเภทของข้อมูล เพื่อให้เห็นภาพของปรากฏการณ์ที่กำลังศึกษาเป็นองค์รวม เปรียบเทียบและสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ นำข้อมูลต่าง ๆ มาตีความหมายเชื่อมโยงแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบในการวิจัย พรรณนาส่วนประกอบแต่ละส่วนเพื่อชี้ให้เห็นว่า แต่ละส่วนที่ประกอบกันนั้นมีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงซึ่งกันและกันอย่างไร เพื่อตอบโจทย์ของการวิจัยในแต่ละวัตถุประสงค์

ผลการวิจัย

ศึกษาวิเคราะห์การเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเยาวชนโรงเรียนโนนสูงศรีธานี อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยมีรายละเอียดในหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. จิตสาธารณะของเยาวชนโรงเรียนโนนสูงศรีธานี อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า จิตสาธารณะ คือจิตของคนที่มีศีลธรรม มีความสุจริต รู้จักความเสียสละ มีความสามัคคี เคารพกฎระเบียบ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักรับผิดชอบตนเอง และพร้อมที่จะเสียสละบางสิ่งบางอย่าง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น ช่วยเหลือสังคมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน โดยส่วนใหญ่แล้วจิตสาธารณะของเยาวชนโรงเรียนโนนสูงศรีธานี ถูกปลูกฝังผ่านการเรียนการสอนในรายวิชาน้ำที่พลเมืองอยู่แล้ว ส่วนกิจกรรมจิตสาธารณะของเยาวชนในโรงเรียนโนนสูงศรีธานี คือ งานของสภานักเรียน ซึ่งมีหน้าที่ในการจัดโครงการกิจกรรมช่วยเหลืองานของโรงเรียน ช่วยเหลืองานของคุณครู สภานักเรียนจัดทำโครงการกิจกรรมจิตสาธารณะอยู่หลายด้าน เช่น โครงการพาสปอร์ตขยะ โครงการวันเด็ก โครงการปันน้ำใจสานสายใยที่สู่น้อง บริจาคสิ่งของให้กับโรงเรียนที่ขาดแคลน กิจกรรมออกค่ายที่สอนน้อง กิจกรรมทอดผ้าป่าสามัคคี กิจกรรมพัฒนาวัด (ใหม่สุนทร) และอำนวยความสะดวกแก่คนอื่น เช่น อาสาสมัครจราจร การจัดกิจกรรมจิตสาธารณะทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนโดยสภานักเรียนจะเน้นกระบวนการสำคัญคือการมีส่วนร่วมของเยาวชน

2. การเสริมสร้างจิตสาธารณะของเยาวชนโรงเรียนโนนสูงศรีธานี อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมาตามหลักสังคหวัตถุ 4 คือ ครูผู้สอนให้ความรู้และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน อธิบายให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการประพฤติจิตสาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 คือ 1) ปลูกฝังความรู้จักการให้ โดยบูรณาการกับวิชาสังคมศึกษา สอดแทรกความรู้เรื่องการให้ทาน การบริจาค การช่วยเหลือต่างๆ 2) ปลูกฝังทักษะการพูด จัดกิจกรรมได้ว่าที่ของนักเรียนเกี่ยวกับหัวข้อ “การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียนมีข้อดี-ข้อเสียอย่างไร” 3) ปลูกฝังความมีน้ำใจ การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่น โดยการพานักเรียนไปร่วมกิจกรรมต่างๆ ในวัด เช่น ล้างจาน กวาดลานวัด ล้างห้องน้ำ เก็บขยะบริเวณวัด เป็นต้น และ 4) ปลูกฝังความรับผิดชอบ ส่งเสริมการทำกิจกรรมทุกอย่างให้เป็นปัจจุบัน ทำให้สำเร็จลุล่วงเป็นประจําไม่คั่งค้าง ทำให้เป็นนิสัยและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ความสามัคคี ความมีน้ำใจต่อส่วนรวม จัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติร่วมด้วย

3. วิเคราะห์การเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเยาวชนโรงเรียนโนนสูงศรีธานี อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา 1) ปลูกฝังความรู้จักการให้ โดยบูรณาการกับวิชาสังคมศึกษา สอดแทรกความรู้เรื่องการให้ทาน ส่งเสริมให้เยาวชนรู้จักการเสียสละ แบ่งปัน ต่อผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน 2) ปลูกฝังทักษะการพูด ให้เยาวชนเห็นความสำคัญของการมีวาจาที่ไพเราะ นุ่มนวล และควรทำเช่นไรจึงจะมีลักษณะดังกล่าว ให้เยาวชนนึกถึงการพูดจาน่ารักอ่อนหวานมีความจำเป็นและความสำคัญอย่างไร เพื่อให้เกิดความน่ารัก น่าฟังของผู้ที่ได้ยิน ทำให้เกิดความเอ็นดู 3) ปลูกฝังความมีน้ำใจ ศึกษาชีวประวัติบุคคลสำคัญที่อุทิศตนต่อสังคม ให้เยาวชนรู้จักการ

ช่วยเหลือ ส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วม ให้เห็นความสำคัญของการมีจิตสาธารณะ ว่าเป็นสิ่งสำคัญและเป็นคุณลักษณะที่ดีที่ควรต่อการนำมาฝึกและใช้ปฏิบัติภายในโรงเรียน ครูสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนปฏิบัติเป็นผู้เสียสละมองเห็นประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าตนเอง และ4) ปลุกฝังความรับผิดชอบ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ความสามัคคี ความมีน้ำใจต่อส่วนรวม จัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ ให้เยาวชนได้มีส่วนในการปฏิบัติ เป็นการปลุกฝังความรับผิดชอบต่อสังคมและการปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับสถานะการณ์ อย่างเสมอต้นเสมอปลาย

อภิปรายผล

ศึกษาวิเคราะห์การเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของเยาวชนโรงเรียนโนนสูงศรีธานี อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา มีประเด็นอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1.“จิตสาธารณะของเยาวชนโรงเรียนโนนสูงศรีธานี อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา” มีการขับเคลื่อนโครงการกิจกรรมของสถานักเรียน เช่น โครงการพาสปอร์ตขยะ โครงการวันเด็ก โครงการปันน้ำใจสานสายใยพี่สู่น้อง คือการบริจาคสิ่งของให้กับโรงเรียนที่ขาดแคลน กิจกรรมออกค่ายพี่สอนน้อง กิจกรรมทอดผ้าป่าสามัคคี กิจกรรมพัฒนาวัด (ใหม่สุนทร) และอำนวยความสะดวกแก่คนอื่น เช่น การจราจร รวมถึงการจัดกิจกรรมภายในและภายนอกโรงเรียน เป็นการปลุกฝังและเสริมสร้างจิตสาธารณะแก่นักเรียนที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของเยาวชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศตวรรษ มะละแหม ที่ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ตามแนวคิดการเรียนรู้รับใช้สังคม และการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี (ศตวรรษ มะละแหม, 2563: 30) แล้วพบว่า จิตสาธารณะ เกิดขึ้นได้โดยการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตประจำวันให้ตนเอง ครอบครัว และสังคม มีความสุข ด้วยความเต็มใจและสมัครใจที่จะร่วมในกิจการงานส่วนรวม หรือสถานการณ์ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นด้วยความกระตือรือร้น โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

2.“การเสริมสร้างจิตสาธารณะของเยาวชนโรงเรียนโนนสูงศรีธานี อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมาตามหลักสังคหวัตถุ 4” มีการปลุกฝัง 1) ความรู้จักการให้ในเรื่องของทาน เพื่อเสริมสร้างให้เยาวชนรู้จักการเสียสละ แบ่งปัน ต่อผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน 2) ปลุกฝังทักษะการพูด ให้เยาวชนเห็นความสำคัญของการมีวาจาที่ไพเราะมีความจำเป็นและความสำคัญอย่างไร และควรทำเช่นไรจึงจะมีวาจาดังกล่าว 3) ปลุกฝังความมีน้ำใจ โดยให้เยาวชนศึกษาชีวประวัติบุคคลสำคัญที่อุทิศตนต่อสังคม ว่าเป็นสิ่งสำคัญและเป็นคุณลักษณะที่ดีที่ควรต่อการนำมาฝึกและใช้ปฏิบัติภายในโรงเรียน 4) ปลุกฝังความรับผิดชอบต่อสังคม เสริมสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน โดยจัดกิจกรรมในวันสำคัญ ให้เยาวชนได้มีส่วนในการปฏิบัติ เป็นการปลุกฝังความรับผิดชอบต่อสังคม

ความสามัคคี ความมีน้ำใจต่อส่วนรวม ผ่านการร่วมกิจกรรม การเสริมสร้างดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระจรัสศักดิ์ ทีปธมโม (ดาทอง) ที่ศึกษาการพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี (พระจรัสศักดิ์ ทีปธมโม (ดาทอง), 2560: 102) แล้วพบว่า การปฏิบัติจากเหตุการณ์จริง การศึกษากฎตัวอย่าง และการใช้สถานการณ์จำลอง ล้วนทำให้ผู้เรียนได้ตระหนักในสิ่งที่ตนทำ ผ่านการแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น เกิดการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ส่งผลให้นักเรียนเกิดการปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมด้านการมีจิตสาธารณะเพิ่มสูงขึ้น ครอบคลุมองค์ประกอบของจิตสาธารณะทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม ซึ่งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ดังกล่าวทำให้เยาวชนเกิดความตระหนักรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสันต์ทัศน์ จิตาจาโร (ปริดาศักดิ์) ที่ศึกษาจิตสำนึกสาธารณะกับการพัฒนามนุษย์ตามหลักพุทธธรรม (พระสันต์ทัศน์ จิตาจาโร (ปริดาศักดิ์), 2560: 102) แล้วพบว่า จิตสำนึกสาธารณะ คือจิตสำนึกแห่งการตระหนักรู้และการปฏิบัติที่สร้างสรรค์ เป็นกุศล ปราศจากอคติ มุ่งทำความดี สร้างเสริมประโยชน์แก่ตนเอง สังคมและประเทศชาติ คุณลักษณะดังกล่าวสามารถถ่ายทอดถึงกันได้ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ทางพฤติกรรมจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่งได้

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การประพจน์จิตสาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นการกระทำที่เกิดมาจากความรู้สึกนึกคิดอยู่ภายในจิตใจของเยาวชน เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการศึกษาเรียนรู้ ซึ่งเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็ยากที่จะหมดหรือหายไปโดยง่าย คนที่มีจิตสาธารณะจะปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับเวลาและโอกาส เพื่อใช้จิตสำนึกของตนก่อให้เกิดประโยชน์ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง เป็นพฤติกรรมของปัจเจกบุคคลที่ประพจน์ในเรื่องของการให้ทาน การพูดจาอันเป็นประโยชน์ไพเราะ อ่อนโยน อ่อนหวานตามมารยาททางสังคม เพื่อยกระดับจิตใจของเยาวชนปัจเจกผู้ประพจน์จิตสาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 จึงเป็นจิตแห่งการสร้างสรรคประโยชน์โดยไม่มีเงื่อนไข เป็นจิตแห่งการเสียสละช่วยเหลือเกื้อกูลอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13.
- พระจิรศักดิ์ ทีปธมโม (ดาทอง). (2560). *การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2551). *พุทธธรรมฉบับปรับปรุงและขยายความ*. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- พระสันต์ทัศน์ ฐิตาจาโร (ปริตาศักดิ์). (2560). *จิตสำนึกสาธารณะกับการพัฒนามนุษย์ตามหลักพุทธธรรม*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศตวรรษ มะละแหม. (2563). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สังคม และการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.